

Благовремено планирање

Благовремено планирање може много олакшати ствари особи с деменцијом и њеној породици и неговатељима при организовању финансијских и правних послова особе с деменцијом. Овај лист за помоћ разгледа начине планирања унапред и наводи особе и организације које могу да помогну.

Деменција различито утиче на људе. Једна особа може почети да губи способност да барата новцем или да доноси одговарајуће пословне одлуке још у раној фази, док друга особа може да сачува те способности много дуже.

Међутим, пре или касније, њене ће способности опати и особа с деменцијом ће бити неспособна да сама доноси одлуке у вези својих финансијских и правних послова.

Планирање унапред

Планирање унапред може олакшати породицама и неговатељима да воде послове особе с деменцијом. То такође може да значи да особа с деменцијом може да учествује у планирању, што ће осигурати да се њене жеље спроводе онако како би она то хтела.

Кад је то могуће, затражите савет док особа с деменцијом још увек може учествовати у разговору и док је правно способна да потпише било какав документ.

Питања повезана с новцем

Ако је банковни рачун на заједничко име, партнер особе с деменцијом може наставити да ради с њим а да притом није потребно направити икакве промене. Међутим, проблеми могу настати ако особа с деменцијом користи рачун на неодговарајући начин, или ако има рачуне само на своје име. Да би се избегли такви проблеми, особа с деменцијом, док је још правно способна за то, може опуномоћити другу особу да ради с рачуном. Важно је упамтити да ће пуномоћ постати неважећа ако особа више није правно способна. Ако особа не жели да пристане на овакве промене, можда ће помоћи ако се посаветујете с менаџером банке у вези могућег решења.

Планирати унапред значи:

- Организовати заједничко потписивање свих финансијских рачуна

- Разговарати о будућим финансијским пословима с финансијским саветником
- Уредити како ће и када особа с деменцијом имати приступ својим финансијама.

Ко може да помогне?

- Менаџер банке
- Овлашћен финансијски саветник
- Адвокат
- Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест (Alzheimer's Australia)

Трајна пуномоћ за заступање

У већини држава и територија Аустралије, особа може да потпише документ који се зове трајна пуномоћ за заступање (Enduring Power of Attorney), ако је правно способно у време потписивања. Трајна пуномоћ за заступање је правни докуменат који омогућава именованој особи да брине о финансијским пословима друге особе ако та особа није у стању да сама брине о њима. Многи су људи потписали трајну пуномоћ за заступање без обзира на то јесу ли болесни или имају неку дијагнозу.

Такође може да се да и обична или општа пуномоћ за заступање, али је она важећа само док је особа правно способна. Трајна пуномоћ за заступање наставља да важи до смрти особе, осим ако је опозвана.

Једна од користи трајне пуномоћи за заступање је то што омогућава особи с деменцијом да одабере некога ко ће поступати у њено име у правним и финансијским пословима кад она више није способна да то сама ради.

Планирати унапред значи:

- Осигурати да особа с деменцијом има прилику да размисли о томе да да трајну пуномоћ за заступање, ако већ није дала такву пуномоћ, одмах након постављања дијагнозе и док је још увек способна да то уради

- Осигурати да чланови породице и неговатељи такође имају своје трајне пуномоћи за заступање да би се осигурало да ће њихови послови бити добро вођени у случају да и они постану неспособни
- Имати примерак пуномоћи и знати где се он чува.

Ко може да помогне

- Адвокат
- Правно друштво (Law Society) или институт (Law Institute), или Служба за правну помоћ (Legal Aid)
- Јавни заступник (Public Advocate) или јавни старатељ (Public Guardian)
- Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест (Alzheimer's Australia)

Тестаменти

Тестамент даје упутства о томе како да се подели имовина покојне особе. Тестамент има правну важност само ако особа разуме његове одредбе па зато, ако особа с деменцијом жели да сачини тестамент или да измени постојећи тестамент, веома је важно да то учини док је још увек способна да потписује документе.

Планирати унапред значи:

- Имати најновији тестамент
- Знати ко је извршилац тестамена и где се тестамент чува.

Ко може да помогне

- Адвокат
- Правно друштво или институт, или Служба за правну помоћ
- Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест

Доношење одлука о медицинском лечењу

Ако изгубите правну способност да доносите одлуке о вашем медицинском лечењу, неко други треба да доноси те одлуке уместо вас. У већини држава и територија Аустралије можете именовати неку особу у коју имате поверења да доноси такве одлуке. Ако нисте планирали унапред, закон у свим државама и територијама омогућава да одређен суд именује некога да доноси одлуке уместо вас.

Постоје две врсте докумената који ће вам помоћи да планирате унапред у вези доношења одлука о медицинском лечењу:

- Трајна пуномоћ за заступање која се односи на здравствена питања. То вам омогућава да

именујете особу која ће вас заменити у доношењу одлука у вези лечења

- Унапред издан налог (advance directive), односно писмени документ који изражава ваше жеље у вези медицинског лечења.

У неким државама и територијама можда се користе други називи, али улога тог документа је скоро свуда иста.

Планирати унапред значи:

- Осигурати да особа с деменцијом има прилику да састави трајну пуномоћ о заступању која се односи на здравствена питања, или унапред издан налог
- Имати примерак документа и знати где се он чува.

Ко може да помогне

- Адвокат
- Правно друштво или институт, или Служба за правну помоћ
- Јавни заступник или јавни старатељ
- Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест

Старатељство и управљање

У већини држава и територија постоји Старатељски одбор (Guardianship Board) или Старатељски трибунал (Guardianship Tribunal) који може да именује старатеља или управника за особу која више није способна да сама доноси одлуке. Ако постоји неки проблем у вези с управљањем пословима особе с деменцијом, или ако постоје несугласице по питању најбољих интереса особе, можда ће бити потребно да се размисли о подношењу захтева за именовање старатеља или управника.

Можете назвати Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест да би поразговарали о томе хоће ли бити потребно да се поднесе захтев за именовање старатеља или управника, и како да поступите по том питању.

Даље информације

Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест нуди подршку, информације, поуку и саветовање. Назовите Националну телефонску линију за помоћ при деменцији на **1800 100 500**

За даље информације и да би погледали друге листове за помоћ, посетите наше место на интернету на fightdementia.org.au